

Advies voor richtlijnen voor
de inhoud van het milieu-effectrapport
Uitwijkhaven Weurt
(gemeente Beuningen)

3 december 1992

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport

Uitwijkhaven Weurt (gemeente Beuningen)

[Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht: Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-435-X

Trefw.: milieu-effectrapportage; Beuningen / binnenvaart; Waal

Aan de Minister van Verkeer en
Waterstaat
door tussenkomst van de
Directeur-Generaal van de
Rijkswaterstaat
ir. W. Leeuwenburgh
Postbus 20906
2500 EX DEN HAAG

uw kenmerk
IWO 132018

uw brief
14 september 1992

ons kenmerk
U 1740-92/Bo/ao/452-53

onderwerp
advies voor richtlijnen voor de inhoud
van het MER Uitwijkhaven Weurt

Utrecht,
3 december 1992

Met bovengenoemde brief verzocht u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER) Uitwijkhaven Weurt. Overeenkomstig artikel 41n van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

Voor de hoofdpunten van het advies verwijs ik u naar de samenvatting. Daarnaast vraag ik uw aandacht voor het volgende. Uit het streekplan Midden-Gelderland, noch uit het Beleidsplan Uiterwaarden is de Commissie gebleken op welke gronden de grindplas bij Weurt is gekozen als locatie voor de uitwijkhaven en welke rol informatie over milieu-gevolgen bij de locatie-keuze heeft gespeeld. Bij dit keuzeproces zijn wellicht alternatieve locaties in de directe omgeving van Nijmegen, die tijdens de inspraak over de startnotitie naar voren kwamen, overwogen en afgefallen. Met name wordt gewezen op de inspraakreactie van de provincie Gelderland met betrekking tot dit onderwerp. De Commissie benadrukt het belang van een goede motivering van de locatiekeuze en het daarbij inzichtelijk maken van de rol van het milieubelang.

De Commissie constateert dat dit project één van een aantal ontwikkelingen betreft die de druk op het milieu in het gebied verheven. Met name wordt bedoeld op de plannen van de provincie voor de ontwikkeling van het knooppunt Arnhem-Nijmegen en de zogenaamde *Waalsprong*; het in verband daarmee mogelijk doortrekken van de Rijksweg 73 en de eventuele aanleg van een derde Waalbrug alsmede plannen van de gemeente Beuningen voor industrialisering van de Staartjeswaard. Voorts wijst de provincie er in een inspraakreactie ten behoeve van de richtlijnen op dat zij in haar ontwikkelingsvisie de betrokken locatie heeft genoemd als nader te onderbouwen optie voor de aanleg van een nieuwe haven, waarbij een koppeling met het initiatief voor een uitwijkhaven voor de hand ligt. Volgens de provincie geldt datzelfde ook voor zo'n mogelijke ontwikkeling aan de noordzijde van de rivier, waarbij volgens haar een directe relatie gelegd kan worden met het bredere concept-Eurotransport.

Daarbij zij aangetekend dat het gebied in het kader van het Natuurbeleidsplan onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofd Structuur. Op grond van afzonderlijke m.e.r.-procedures (waaronder deze) zal het vrijwel onmogelijk zijn een beeld te verkrijgen van de werkelijke (cumulatieve) beïnvloeding van het gebied. De Commissie meent daarom dat het zinvol zou zijn als met behulp van m.e.r. een samenhangend beeld van de milieuconsequenties van alle ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied zou worden gegeven waardoor een evenwichtiger oordeel over de verschillende ontwikkelingen wordt bevorderd. De binnen afzienbare tijd te starten herziening van het streekplan zou daarvoor het aangewezen kader zijn.

De Commissie zou het echter op prijs stellen indien reeds in dit MER aandacht wordt besteed aan de samenhang met de overige ontwikkelingen in het gebied alsmede aan cumulatieve effecten.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage aan de totstandkoming van de richtlijnen te leveren. Zij zal graag van u vernemen op welke wijze u gebruik maakt van dit advies.

ir. K.H. Veldhuis,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Uitwijkhaven Weurt.

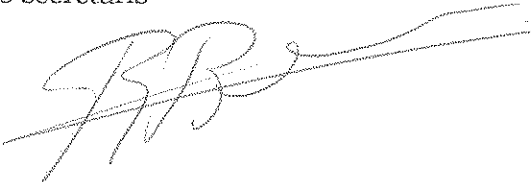
Advies voor richtlijnen voor
de inhoud van het
milieu-effectrapport
Uitwijkhaven Weurt
(gemeente Beuningen)

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport over de Uitwijkhaven Weurt,

uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, door tussenkomst van de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat, door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

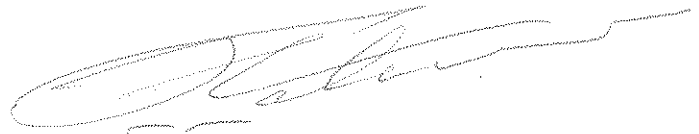
de werkgroep m.e.r. Uitwijkhaven Weurt

de secretaris

drs. R.J. Bonte

de voorzitter

ir. K.H. Veldhuis

Utrecht, 3 december 1992

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
SAMENVATTING	1
1. INLEIDING	3
2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUTTEN	4
2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit	4
2.2 Beleidsuitgangspunten	5
2.3. Besluitvormingsprocedures	6
3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Inrichtingsalternatieven	7
3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief	9
3.4 Nulalternatief	9
4. BESTAANDE TOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING	11
4.1 Bestaande toestand	11
4.2 Autonome ontwikkeling	12
5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	13
6. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN/VARIANTEN TEN AANZIEN VAN HET MILIEU	16
7. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	17
8. SAMENVATTING EN PRESENTATIE VAN HET MER	18

BIJLAGEN

1. Brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat, namens deze de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat d.d. 14 september 1992 (kenm. IWO 132018) waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure in Staatscourant nr. 211 van 30 oktober 1992.
3. Projectgegevens en samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

SAMENVATTING

Rijkswaterstaat directie Gelderland is voornemens in of bij het grindgat bij Weurt (gemeente Beuningen) een overnachtingshaven voor 30 binnenvaartschepen aan te leggen. Deze uitwijkhaven moet een bijdrage leveren aan het vergroten van de veiligheid op de Waal. Ten behoeve van de besluitvorming zal de procedure van de milieu-effectrapportage (m.e.r.) worden gevolgd. De commissie voor de m.e.r. adviseert het bevoegd gezag, de Minister van Verkeer en Waterstaat, inzake de richtlijnen voor het op te stellen milieu-effectrapport (MER). Hieronder worden de belangrijkste onderdelen van het advies samengevat.

Probleemstelling, doel, beleid en besluiten

In het MER dienen het doel, de aanleiding en de achtergronden van de voorgenomen activiteit te worden aangegeven. Daarbij dient ingegaan te worden op de gerealiseerde en verwachte toename van de scheepvaart op de Waal en de consequenties voor de veiligheid van op de Waal stilliggende binnenvaartschepen. Voorts dienen in dit onderdeel de calamiteiten- en kegelschepensteiger en de "kleine" scheepvaart aan de orde te komen.

Een belangrijk onderwerp in het MER is voorts de motivering van de locatiekeuze. Daarbij moet worden aangegeven waarom mogelijke alternatieve locaties zijn afgefallen en in hoeverre milieuoverwegingen daarbij een rol hebben gespeeld. In het MER moet duidelijk worden uitgelegd welke beperkingen en invloeden voor de voorgenomen activiteit voortvloeien uit reeds genomen overheidsbesluiten en openbaar gemaakte beleidsvoornemens. De nog te doorlopen procedures en daarbij betrokken instanties dienen te worden vermeld.

Voorgenomen activiteit en alternatieven

De beide in de startnotitie aangeduide alternatieven dienen in het MER uitgebreid te worden beschreven. Voorts dient een meest milieuvriendelijk alternatief te worden beschreven dat de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu omvat, alsmede mogelijkheden voor natuurontwikkeling ter compensatie van verlies van natuurwaarden. Als referentie gelden de nulvariant, dat wil zeggen het niet uitvoeren van de voorgenomen activiteit, en de bestaande toestand en autonome ontwikkeling van het milieu. Bij de beschrijving van de alternatieven dient onder andere aandacht te worden gegeven aan: de locaties en ontwerpen, de hoeveelheden en samenstelling van te verwijderen bodemmateriaal en gestort afval en de wijze en plaats van verwijdering daarvan.

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling van het milieu

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan, als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen, dienen te worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en alternatieven. Een aantal belangrijke aandachtspunten daarbij zijn: een analyse van de ongevallen op de Waal en in de voorhaven van het Maas-Waalkanaal; de hoeveelheden afval die zijn gestort en de daarin aanwezige verontreinigingen; de kwaliteit van oppervlaktewater en (water)bodem;

aanwezige en potentiële natuurwaarden grindplas en omringende uiterwaarden en dijken; beschrijving van het geluidniveau in het studiegebied.

Voorts is de ontwikkeling van het milieu in de uiterwaarden en in de grindplas van belang in het licht van diverse mogelijke ontwikkelingsrichtingen van het gebied onder invloed van de effecten van het beleid van diverse overheden.

Gevolgen voor het milieu

De nadruk bij de beschrijving van de gevolgen behoort te liggen op milieugevolgen die onomkeerbaar of nagenoeg onomkeerbaar zijn. Het studiegebied is de locatie in ruime zin en de aangrenzende gebieden die door de voorgenomen activiteit of de alternatieven kunnen worden beïnvloed. Per milieu-aspect zal de omvang van het beïnvloedingsgebied verschillen. Een aantal belangrijke aandachtspunten zijn: het aangeven van de 10^{-6} en 10^{-5} individueel-risico-contour van de voorgenomen activiteit en de alternatieven; kwantificering van de groepsrisico's op daarvoor relevante plaatsen, verspreiding van verontreinigingen als gevolg van eventuele bagger- en bergingswerkzaamheden en tijdens de gebruiksfase, en de gevolgen daarvan voor de kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater, veranderingen in de hydrologische situatie, beïnvloeding aanwezige en potentiële natuurwaarden; gevolgen voor de potenties voor natuurontwikkeling en herstel van ecologische gebieden langs de rivier, beschrijving van de geluideffecten in de haven, in cumulatie met het aanwezige geluidniveau en de in de toekomst te verwachten ontwikkelingen.

Vergelijking van de alternatieven ten aanzien van het milieu

De beoordeling en vergelijking van de alternatieven/varianten dient op een begrijpelijke wijze plaats te vinden aan de hand van toetsingscriteria. De verschillende gevolgen van de alternatieven dienen zo te worden gepresenteerd dat een onderlinge vergelijking mogelijk is en een goed inzicht ontstaat in de verschillende keuzemogelijkheden.

Overzicht van leemten in kennis en informatie

In het MER moet een overzicht worden gegeven van de leemten in kennis en informatie die in het MER zijn blijven bestaan en die tot onzekerheid bij de besluitvorming leiden. Ook moet worden beschreven waarom deze leemten zijn blijven bestaan.

Samenvatting en presentatie van het MER

De samenvatting dient voor een algemeen publiek als een zelfstandig stuk leesbaar en begrijpelijk te zijn en een goede afspiegeling te vormen van de inhoud van het MER. De belangrijkste onderdelen van het rapport dienen aan de orde te komen.

Voor de presentatie van het MER is het van belang dat het als zelfstandig stuk herkenbaar en leesbaar is. Het dient beknopt te zijn en eventuele afwijkingen van de richtlijnen dienen te worden gemotiveerd. Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Deze vergelijking dient plaats te vinden tegen de achtergrond van normen en uitgangspunten van het milieu-beleid.

1. INLEIDING

Rijkswaterstaat directie Gelderland is voornemens in of bij het grindgat bij Weurt (gemeente Beuningen) aan de Waal een overnachtingshaven voor de binnenvaart aan te leggen. Deze uitwijkhaven moet plaats gaan bieden aan 30 binnenvaartschepen en een bijdrage leveren aan het vergroten van de veiligheid op de hoofdtransportas de Waal.

Ten behoeve van de besluitvorming over deze uitwijkhaven wordt de procedure van de milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd. De initiatiefnemer zal daartoe een milieu-effectrapport (MER) opstellen.

Per brief van 14 september 1992 (bijlage 1) verzocht de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat, die namens de Minister van Verkeer en Waterstaat als bevoegd gezag optreedt, de Commissie voor de m.e.r. te adviseren over de richtlijnen inzake de inhoud van het MER.

Van 16 september tot 2 december 1992 heeft een startnotitie, met een globale beschrijving van het voornemen en de te verwachten milieugevolgen, ter inzage gelegen (bijlage 2). Voorts is op 21 september een inspraak-avond gehouden.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder 'de Commissie' genoemd. De samenstelling van de werkgroep en de belangrijkste gegevens over het project zijn opgenomen in bijlage 3.

De bedoeling van dit advies is om aan te geven welke punten in het op te stellen MER tenminste moeten worden beschreven. Daarbij is de volgorde aangehouden van onderwerpen, zoals die volgens art. 41j van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) ten minste in een MER moeten worden behandeld.

Aan de inspraakreacties, die via het bevoegd gezag zijn ontvangen, is in dit advies voor de richtlijnen aandacht geschonken (zie bijlage 4).

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

In de startnotitie worden kort het doel, de aanleiding en de achtergronden van de voorgenomen activiteit aangegeven. In het MER dienen deze onderwerpen uitgebreid te worden toegelicht. In ieder geval dient te worden ingegaan op:

- de gerealiseerde en verwachte toename van de scheepvaart in continu bedrijf op de Waal en de consequenties voor de veiligheid daarvan;
- de consequenties voor de veiligheid (en de capaciteit) van de Waal van op de rivier stilliggende binnenvaartschepen.

Mede op basis van de voorgaande punten dient de berekende behoefte aan overnachtingsplaatsen voor de binnenvaart aan te worden gegeven.

Voorts dient in dit onderdeel van het MER een inschatting van de aard en de frequentie van het gebruik van de calamiteiten- en kegelschepensteiger te worden gegeven.

De noodzaak van alle (mogelijke) onderdelen van de voorgenomen activiteit dient te worden aangetoond aan de hand van een analyse van de ontwikkeling van de scheepvaart, waarbij tevens de ontwikkeling van de 'kleine' scheepvaart, welke potentieel gebruik maakt van de haven, wordt betrokken.

Een belangrijk onderwerp in dit onderdeel van het MER is voorts de locatiekeuze. Deze dient gemotiveerd te worden, mede in relatie tot de ligging van de overige uitwijkhavens. Ook dient te worden aangegeven in hoeverre mogelijke alternatieve locaties (of combinaties daarvan) in en in de nabije omgeving van Nijmegen zijn overwogen en op grond van welke criteria en afwegingen deze zijn afgevallen (Voorhaven, Noordzijde Waal, Maas-Waalkanaal, kolenaanvoerhaven en/of terrein EPON, nieuwe grindgat, huidige Waalhaven Nijmegen (nieuwe haven), verder oostelijk of westelijk¹). Mede dient hier aan de orde te komen in hoeverre een vergelijkende studie naar de milieu-effecten van alternatieve locaties is uitgevoerd, alsmede de vraag in hoeverre de resultaten van een dergelijke studie de keuze voor de onderhavige locatie hebben bepaald.

1 Zie ook het advies van de Regionaal Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne en de inspraakreacties van de Werkgroep Milieubeheer Nijmegen, Stichting werkgroep Weurt + en de Gelderse Milieufederatie, bijlage 4, nrs 1, 2, 9 en 12.

2.2 Beleidsuitgangspunten

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

Het MER moet ingaan op relevante door de overheid vastgelegde bestaande of in ontwikkeling zijnde regelgeving en plannen, die invloed uitoefenen op, of beperkingen opleggen aan, dan wel randvoorwaarden stellen aan, de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld.

Daarbij dient ook te worden aangegeven welke plannen met ruimtelijke en milieuconsequenties van de gemeentelijke, provinciale en rijksoverheden aan de orde zijn. In ieder geval dienen besproken te worden:

- het betreffende bestemmingsplan van de gemeente Beuningen en dat van de gemeente Nijmegen voor het aangrenzende gebied;
- de plannen van de provincie voor de ontwikkeling van het knooppunt Arnhem – Nijmegen en de zogenaamde *Waaalsprong*; met inbegrip van het mogelijk doortrekken van de Rijksweg 73 en de eventuele aanleg van een derde Waalbrug;
- mogelijke alternatieve ruimtelijke claims op het gebied ten behoeve van woningbouw en/of industrie, zoals bijvoorbeeld de plannen van de Gemeente Beuningen met betrekking tot de herbestemming van het terrein van de steenfabriek.

Voorts dient het juridisch en beleidskader, zoals dat in de startnotitie kort is geschetst, uitgewerkt te worden. Met name voor beleid en wetgeving inzake:

- de kwaliteit van water en (water)bodem;
- grondwaterkwaliteit en hydrologische situatie;
- geluidhinder;
- overige verstoringen zoals door verlichting en bewegingen;
- behoud, ontwikkeling en beheer van natuur en landschap;
- baggerspecieberging;
- risico's (externe veiligheid).
- ontgrondingen;
- versnippering.

In de startnotitie worden een aantal essentiële onderdelen van het juridisch en beleidskader niet genoemd. In het MER dienen deze wel aan de orde te komen. Het betreft op nationaal niveau de Nadere uitwerking rivierengebied van de Vierde nota over de ruimtelijke ordening, het Beheersplan Rijkswateren en het Structuurschema Groene Ruimte. Op internationaal niveau betreft het het Rijnactieprogramma en de Ramsarconventie. Voorts zal uit de inventarisaties moeten blijken of de Verdragen van Bern en Bonn, de EG-Habitatrichtlijn en de EG-Vogelrichtlijn relevant zijn voor het gebied. Deze verdragen scheppen (mogelijk) verplichtingen met betrekking tot de bescherming, de ontwikkeling en het beheer van de uiterwaarden en het stroomgebied bij Weurt.

2.3 Besluitvormingsprocedures

Vermeld dient te worden ten behoeve van welke besluiten het MER is opgesteld en door wie of welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen. Voorts dient te worden aangegeven welke procedures nog doorlopen moeten worden na afronding van de m.e.r. procedure en welke vergunningen nog moeten worden verleend.

Tevens moet worden beschreven volgens welke tijdsplanning de besluiten naar verwachting zullen worden voorbereid en genomen en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".

3.1 Algemeen

In de startnotitie wordt nog geen voorkeur uitgesproken voor ofwel de A-variant (het gedeeltelijk uitgraven van de landengte tussen het grindgat en het Maas-Waalkanaal), ofwel de B-variant (realisering van de uitwijkhaven in het oostelijk gedeelte van het grindgat). Deze beide alternatieven zullen volwaardig en in vergelijkbare mate van detail beschreven dienen te worden.

Voorts dient een meest milieuvriendelijk alternatief te worden beschreven dat de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu omvat. Als referentie geldt de nulvariant, dat wil zeggen het niet uitvoeren van de voorgenomen activiteit, in samenhang met de bestaande toestand en autonome ontwikkeling van het milieu.

3.2 Inrichtingsalternatieven

In de startnotitie is aangegeven dat de inrichtingsalternatieven voor beide varianten dienen te worden gemaakt op basis van de volgende eisen:

- veilige ligplaatsen voor dertig binnenschepen;
- verkeerspost met zicht op haven en invaart Maas-Waalkanaal;
- ligplaats voor dienstvaartuigen van Rijkswaterstaat, Rijkspolitie te Water en de brandblusboot;
- materiaalopslag voor deze dienstvaartuigen;
- goede bereikbaarheid van verkeerspost en dienstensteigers.

Afhankelijk van de mogelijkheden zijn huisvesting voor de operationele en administratieve diensten, een steiger voor kegelschepen en een calamiteitensteiger gewenst. Al deze onderdelen zullen, indien zij deel gaan uitmaken van het voornemen van Rijkswaterstaat, in het MER volledig meegenomen dienen te worden.

Bij de beschrijvingen van beide alternatieven dient aandacht te worden gegeven aan:

- de exacte locaties en gedetailleerde ontwerpen van de verschillende inrichtingsvarianten, met inbegrip van varianten voor het toevoerkanaal;
- de hoeveelheden te verwijderen grond, bodemslib, puin en ander afval, alsmede de samenstelling (inclusief de gehalten verontreinigingen) daarvan, de wijze en plaats van verwijdering²];
- samenstelling en eigenschappen van toegepaste materialen;
- op welke wijze bij de aanleg rekening wordt gehouden met integraal ketenbeheer (bijvoorbeeld het gebruik van voor hergebruik geschikte materialen) en het streven naar duurzaamheid;
- vereiste faciliteiten zoals Havenontvangstinstallatie voor scheepsafvalstoffen en nutsvoorzieningen;
- alle overige kenmerken die van belang zijn voor het beoordelen van de milieu-effecten.
- de consequenties van het eventueel verplaatsen van de ligplaats van de blusboot voor het functioneren van de brandweer, waarbij betrokken de bereikbaarheid over de weg en de uitruktijd³].

Mitigerende en compenserende maatregelen

Aansluitend bij de inrichtingsalternatieven dienen alle redelijkerwijs in beschouwing te nemen mogelijkheden ter bescherming van het milieu te worden beschreven. Daarbij zou kunnen worden aangesloten bij onderdelen van de inrichtingsalternatieven. In ieder geval dienen aan de orde te komen:

- mogelijkheden voor natuurontwikkeling in de omringende uiterwaarden, het grindgat (dan wel de resterende delen daarvan) en de aanleg van natuurvriendelijke oevers⁴], ter compensatie van verlies van natuurwaarden als gevolg van de activiteit;
- mogelijkheden voor het ontwikkelen van recreatiemogelijkheden (waaronder die voor de sportvisserij⁵) ter compensatie van het verlies van bestaande recreatiemogelijkheden;
- verwijdering van verontreinigd bodemmateriaal, in het geval dit plaatsvindt dienen ook voorzieningen tegen verspreiding van verontreinigd bodemmateriaal tijdens de uitvoeringsfase, alsmede de bestemming van het materiaal en de aldaar te treffen voorzieningen tegen verspreiding van verontreinigingen te worden beschreven⁶];
- immobilisatie van verontreinigd bodemslib. In het geval van immobilisatie dienen alle te treffen voorzieningen om de verspreiding van verontreinigd bodemslib tegen te gaan, te worden beschreven⁷];

2 Zie ook de inspraakreactie van de Gelderse Milieufederatie, bijlage 4, nr. 12.

3 Zie ook de inspraakreactie van de Regionale brandweer Nijmegen en omstreken, bijlage 4, nr. 13.

4 Zie ook de inspraakreactie van H.S.V. de Duivelskolk, bijlage 4, nr. 7.

5 Zie ook de inspraakreactie van H.S.V. de Duivelskolk, bijlage 4, nr. 7.

6 Zie ook de inspraakreacties van de Regionale milieuinspectie en de Werkgroep Milieubeheer Nijmegen, bijlage 4, nrs 1 en 2.

7 Zie ook de inspraakreactie van de Regionale Milieuinspectie, bijlage 4, nr. 1.

- voorzieningen om de verspreiding van verontreinigingen vanuit de nieuw in te richten uitwijkhaven naar overig oppervlaktewater en grondwater te voorkomen. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan voorzieningen om de verspreiding van verontreinigingen naar overige delen van het grindgat en het daarachter gelegen plassengebied te voorkomen;
- mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van de overnachtingshaven, gebouwen en overige infrastructuur;
- toepassing van materialen, gericht op duurzame ontwikkeling.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de in gevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Het meest milieuvriendelijk alternatief is een positief referentiekader voor de beoordeling van de milieugevolgen en milieubescherpende voorzieningen voor de voorgenomen activiteit. Het kan worden geformuleerd aan de hand van de milieuvriendelijke varianten uit 3.3. Het meest milieuvriendelijke alternatief dient als volwaardig en serieus alternatief meegenomen te worden en zal dus in de zelfde mate van detail als de voorgenomen activiteit beschreven dienen te worden. Als uitgangspunt geldt het optimaliseren van aanleg en gebruik van de uitwijkhaven vanuit het oogpunt van milieu, natuur en omwonenden. Bij het definiëren van het meest milieuvriendelijke alternatief kan worden gedacht aan de volgende elementen:

- het optimaal ecologisch functioneren van het studiegebied als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur;
- (hydrologische) isolatie van het als uitwijkhaven ingerichte deel van het grindgat (variant B), in combinatie met natuurontwikkeling in de resterende delen;
- volledige verwijdering en verwerking van aanwezig vervuild bodemslib;
- het zoveel mogelijk beperken van hinder en risico voor de omgeving.

3.4 Nulalternatief

Het nulalternatief houdt het niet uitvoeren van de voorgenomen activiteit in. Het dient als referentie voor de vergelijking van de milieugevolgen. Er kan mede verwezen worden naar de bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan (zie hoofdstuk 4 van dit advies). Een voornamen plaats dient een beschouwing over de slibproblematiek en over de noodzaak, urgentie en de mogelijkheden die bestaan voor het uitvoeren van waterbodemsanering in te nemen in het geval dat variant B van de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd.

In tegenstelling tot hetgeen is gesteld in de startnotitie, houdt de Commissie het zeer wel voor mogelijk dat bij de nulvariant de huidige ruimtelijke situatie en milieukwaliteit zich in de toekomst zal wijzigen. Op deze mogelijkheden zal het MER dienen in te gaan. Gedoeld wordt op:

- de ontwerp-ontwikkelingsvisie voor het Stedelijk Knooppunt Arnhem-Nijmegen, waarin de provincie Gelderland de betrokken locatie als nader te onderbouwen optie voor de aanleg van een nieuwe haven heeft genoemd, de provincie acht daarbij koppeling met een uitwijkhaven voor de hand liggend⁸];
- ontwikkeling ecologische hoofdstructuur in het kader van het NBP;
- doortrekken R73 en aanleg derde Waalbrug⁹];
- industrialisering Staartjeswaard;
- woningbouw Overbetuwe, eveneens in het kader van het knooppunt Arnhem - Nijmegen (toenemende verstedelijking);
- pleziervaartverbinding Maas - IJssel;
- ontwikkeling terrein en haven van de EPON, met name na afbouw van het kolenverbruik.

8 Zie ook de inspraakreacties van de provincie Gelderland en de Gelderse Milieufederatie, bijlage 4, nrs. 8 en 12.

9 Zie ook de inspraakreactie van de Gelderse Milieufederatie, bijlage 4, nr. 12.

4. BESTAANDE TOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING

4.1 Bestaande toestand

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan, als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen, dienen te worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en alternatieven. Onzekerheden dienen duidelijk te worden aangegeven. Bestaande literatuur en bestaande veldbeschrijvingen, aangevuld met eventueel te verrichten onderzoek vormen de basis voor de beschrijving van de huidige situatie. Het is van belang gebruik te maken van voldoende gedetailleerde kaarten. Voor de begrenzing van het studiegebied wordt verwezen naar hoofdstuk 5 van dit advies. Hieronder worden in een aantal categorieën aandachtspunten opgesomd die in dit onderdeel met name besproken dienen te worden.

Veiligheid

In het MER moet de huidige veiligheidssituatie worden beschreven, waarbij in ieder geval de volgende onderwerpen moeten worden behandeld:

- analyse van de ongevallen op de Waal en in de voorhaven van het Maas-Waalkanaal;
- de getroffen maatregelen om ongevallen te voorkomen;
- effecten op het watermilieu en de veiligheid van overige voorstelbare ongevallen;
- de maatregelen die zijn getroffen om de effecten van ongevallen op het (water)milieu te voorkomen;
- een kwantitatieve risico-analyse, resulterend in 10^{-6} en 10^{-5} contouren voor individueel risico;
- een beschrijving van de groepsrisico's in het studiegebied, waar in bevolkingsconcentraties het individueel risico groter is dan 10^{-5} .

Bodem, grond- en oppervlaktewater

- de hoeveelheden baggerspecie en bouw- en slooafval en eventuele andere afvalstoffen die zijn gestort en de daarin aanwezige verontreinigingen;
- de kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodem (inclusief bodemslib), bodem en grondwater;
- fluxen en stromingsrichtingen, en kwaliteit van het grondwater.

Vegetatie en fauna

- aanwezige flora en (aquatische) macrofauna, vlinders, vissen, amfibieën, vogels en zoogdieren en de zeldzaamheid en beschermingsstatus van deze soorten;
- overige en potentiële natuurwaarden grindplas, omringende uiterwaarden (met inbegrip van de Staartjeswaard) en dijken.

Landschap, archeologie en cultuurhistorie

- ontstaanswijze van het gebied en de huidige structuur;
- landschappelijke waarden;
- eventuele cultuurhistorische waarden.

Geluid, hinder, woonomgeving en gezondheid

- beschrijving van het geluidniveau in het studiegebied en door welke bronnen dit niveau wordt bepaald, of er sprake is van een zonering rond het industriegebied en/of van een saneringssituatie¹⁰;
- het huidige recreatieve gebruik van de grindplas en de omringende uiterwaarden.

4.2 Autonome ontwikkeling

Sluit bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling aan bij de voornaamste aspecten van de bestaande toestand van het milieu. Besteed met name aandacht aan de mogelijke verspreiding van aanwezige verontreinigingen in het grindgat, in bodem, grondwater en oppervlaktewater en aan de mogelijkheid van waterbodemsanering in het geval variant B van de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd. Voorts is de ontwikkeling van het milieu in de uiterwaarden en in de grindplas van belang in het licht van diverse mogelijke ontwikkelingsrichtingen van het gebied onder invloed van de effecten van het beleid zoals aangegeven in de paragrafen 2.2 en 3.5 en van dit advies.

10 Zie ook de inspraakreactie van de gemeente Beuningen, bijlage 4 nr. 10

